

VII MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA

Edukacja dla zrównoważonego rozwoju

pod patronatem

Ministra Środowiska

Polskiego Komitetu do spraw UNESCO

Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

Uniwersytet Ekonomiczny
we Wrocławiu

Hotel LAS

Szklarska Poręba

18-21 października 2009

Organizator i Współorganizatorzy Konferencji

Katedra Zarządzania Jakością i Środowiskiem Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Deutsch-Polnisches Netzwerk Wissenschaftler für nachhaltige Entwicklung

Polsko-Niemiecka Sieć Naukowców na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju

Europejskie Stowarzyszenie Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych – Oddział Polski

Grupa robocza Edukacja dla zrównoważonego rozwoju Państwowej Rady Ochrony Środowiska

Katedra Gospodarowania Środowiskiem i Turystyki Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku

Fundacja Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych

Konferencja dofinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Komitet Organizacyjny Konferencji:

Prof. **Tadeusz Borys** – przewodniczący

(Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Państwowa Rada Ochrony Środowiska)

Prof. **Bazyli Poskrobko** – wiceprzewodniczący

(Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, Państwowa Rada Ochrony Środowiska)

Dr **Tadeusz Pindór** – wiceprzewodniczący

(Europejskie Stowarzyszenie Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych)

Rada Programowa Konferencji:

Prof. **Mieczysław Adamowicz** (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie)

Dr inż. **Tomasz Bergier** (Fundacja Sendzimira)

Prof. **Tadeusz Borys** (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu) – *współprzewodniczący*

Prof. **Adam Budnikowski** (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie) – *współprzewodniczący*

Prof. **Małgorzata Burchard-Dziubińska** (Uniwersytet Łódzki)

Prof. **Stanisław Czaja** (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu)

Prof. **Hans Diefenbacher** (Instytut Badań Interdyscyplinarnych FEST w Heidelbergu)

Prof. **Bogusław Fiedor** (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu) – *współprzewodniczący*

Doc. **Edward Garścia** (Państwowa Rada Ochrony Środowiska)

Prof. **Marta Gollinger-Tarajko** (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

Prof. **Kazimierz Górka** (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

Prof. **Andrzej Graczyk** (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu)

Prof. **Magdalena Graczyk** (Uniwersytet Zielonogórski)

Prof. **Małgorzata Grodzińska-Jurczak** (Uniwersytet Jagielloński):

Prof. **Zbigniew Hull** (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie)

Prof. **Ryszard Janikowski** (Państwowa Rada Ochrony Środowiska) – *współprzewodniczący*

Prof. **Piotr Jeżowski** (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie)

Dr **Anna Kalinowska** (Uniwersytet Warszawski)

Dr **Andrzej Kassenberg** (Fundacja Instytut na Rzecz Ekorozwoju)

Prof. **Dariusz Kiełczewski** (Uniwersytet Białostocki)

Prof. **Andrzej Kiepas** (Uniwersytet Śląski)

Prof. **Eugeniusz Kośmicki** (Akademia Rolnicza w Poznaniu)

Dr **Jakub Kronenberg** (Fundacja Sendzimira)

Prof. **Barbara Kryk** (Uniwersytet w Szczecinie)

Prof. **Jan Kurowicki** (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu)

Prof. **Elżbieta Lorek** (Akademia Ekonomiczna w Katowicach)

Prof. **Krzysztof Malik** (Politechnika Opolska)

Prof. **Krzysztof Mazurski** (Politechnika Wrocławska)

Prof. **Rafał Miłaszewski** (Politechnika Białostocka)

Prof. **Andrzej Mizgajski** (Uniwersytet im. A.Mickiewicza w Poznaniu)

Prof. **Andrzej Papuziński** (Uniwersytet im. K.Wielkiego w Bydgoszczy)

Prof. **Artur Pawłowski** (Politechnika Lubelska)

Prof. **Joost Platje** (Uniwersytet Opolski)

Prof. **Franciszek Piontek** (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku Białej)

Prof. **Ilona Politowicz** (Uniwersytet Zielonogórski)

Prof. **Bazyli Poskrobko** (Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku) – *współprzewodniczący*

Prof. **Leszek Preisner** (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie)

Prof. **Andrzej Rapacz** (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu)

Prof. **Holger Rogall** (Gesellschaft für Nachhaltigkeit in Berlin)

Prof. **Henryk Sasinowski** (Politechnika Białostocka)

Prof. **Janusz Słodczyk** (Uniwersytet Opolski)

Prof. **Włodzimierz Tyburski** (Uniwersytet Mikołaja Kopernika)

Prof. **Tomasz Winnicki** (Państwowa Rada Ochrony Środowiska) – *współprzewodniczący*

Prof. **Tomasz Żylicz** (Uniwersytet Warszawski)

Zakres tematyczny Konferencji:

- **nowe paradygmaty rozwoju** jako przedmiot edukacji na różnych poziomach i w różnych formach systemu edukacyjnego – odpowiedzi edukacyjne na koncepcje zrównoważonego, trwałego i samopodtrzymującego rozwoju; sposoby ujawniania nowych paradygmatów rozwoju w systemie edukacji;
- edukacja dla zrównoważonego rozwoju jako **cel strategiczny** i przedmiot strategii na poziomie globalnym, europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym; problem ciągłości systemu edukacji dla zrównoważonego rozwoju na różnych poziomach kształcenia; zrównoważony rozwój jako **ład zintegrowany** i konsekwencje tej interpretacji dla edukacji dla zrównoważonego rozwoju;
- **podstawy aksjologiczne** edukacji dla zrównoważonego rozwoju – aksjologia rozwoju w programach kształcenia, problem „rozmytej” aksjologii w systemach edukacyjnych; rozszerzona wizja edukacji dla zrównoważonego rozwoju a egocentryczna rzeczywistość;
- **rola kultury** w edukacji dla zrównoważonego rozwoju; kultura jako łącznik systemów wartości z edukacją; przesłania edukacyjne dla różnych sfer kultury w ramach koncepcji zrównoważonego rozwoju; edukacja dla zrównoważonego rozwoju a środki masowego przekazu;
- edukacja w kształtowaniu **ładu środowiskowego**: cele i zadania edukacji ekologicznej; realizacja celów *Narodowej strategii edukacji ekologicznej*; edukacja formalna i nieformalna; ocena spójności edukacji ekologicznej; dobre praktyki dydaktyczne w zakresie edukacji ekologicznej (programy, sylabusy), edukacyjne cele systemu obszarów chronionych itp.;
- edukacja w kształtowaniu **ładu społecznego**: cele i zadania edukacji społecznej dla zrównoważonego rozwoju (edukacja na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego, cechy społeczeństwa zrównoważonego, edukacja w zakresie integracji społecznej i minimalizacji wykluczenia społecznego, problemy integracji edukacji dla zrównoważonej jakości życia z edukacją dla zrównoważonego rozwoju, rola sektora pozarządowego i partnerstwa międzysektorowego w edukacji itp.), cele, zadania i dobre praktyki dydaktyczne (programy, sylabusy);
- edukacja w kształtowaniu **ładu ekonomicznego**: edukacja ekonomiczna dla zrównoważonego rozwoju (ekonomia środowiskowa i ekologiczna, edukacja w zakresie: zrównoważonej produkcji i konsumpcji, zrównoważonego rozwoju turystyki, zrównoważonego transportu, zrównoważonej gospodarki energetycznej, zrównoważonej gospodarki wodnej, zrównoważonej gospodarki leśnej, zrównoważonej gospodarki przestrzenną, dobre zarządzanie itp.); cele, zadania i dobre praktyki dydaktyczne (programy, sylabusy).

Cele Konferencji:

1. Ocena zaawansowania realizacji celów i zadań ogłoszonej przez ONZ na lata 2005-2014 *Dekady Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju* i europejskiej *Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju*.
2. Ocena polskiego systemu edukacyjnego z punktu widzenia realizacji celów *Dekady* na tle doświadczeń innych krajów europejskich.
3. Wymiana dobrych praktyk w zakresie edukacji dla zrównoważonego rozwoju w celu podniesienia atrakcyjności, skuteczności i spójności edukacji formalnej i nieformalnej na różnych poziomach kształcenia i przy wykorzystaniu różnych form partnerstwa międzysektorowego.
4. Sformułowanie konkretnych rekomendacji sprzyjających realizacji celów Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju.

RAMOWY PROGRAM KONFERENCJI

18.10. Niedziela

16.00 – 19.00 Przyjazd i rejestracja uczestników

19.00 – 22.00 *Kolacja*

od 20.30 Posiedzenia: *Zarządu ESEŚiZN i Rady Fundacji EŚiZN* → sala „Wiklinowa”

19.10. Poniedziałek

7.00 – 8.45 *Śniadanie*

SESJA PLENARNA I → sala „Plenarna” (9.00 – 13.00)

13.00 – 13.30 *Konferencja prasowa*, 13.00 – 14.00 *Obiad*

SESJA PLENARNA II → sala „Plenarna” (14.00 – 17.00)

17.00 – 20.00 *„Sesje rekreacyjne” do wyboru*

20.00 – bez ograniczeń czasowych *Uroczysta kolacja*

20.10. WTOREK

7.00 – 8.45 *Śniadanie*

9.00 – 13.00 **TRZY SESJE PROBLEMOWE (równoległe)**

SESJA PROBLEMOWA I:
ŁAD SPOŁECZNY → sala
„Wiklinowa” (9.00 – 13.00)

SESJA PROBLEMOWA II:
ŁAD EKONOMICZNY → sala
„Plenarna” (9.00 – 13.00)

SESJA PROBLEMOWA III:
ŁAD ŚRODOWISKOWY → sala
„Zielona” (9.00 – 13.00)

Obiad 13.00 – 14.00

14.00 – 16.00 Wizyta w *Karkonoskim Centrum Edukacji Ekologicznej* w Szklarskiej Porębie

16.00 – 19.00 **TRZY SESJE PROBLEMOWE (równoległe) ciąg dalszy**

SESJA PROBLEMOWA I:
ŁAD SPOŁECZNY → sala
„Wiklinowa” (16.00 – 19.00)

SESJA PROBLEMOWA II:
ŁAD EKONOMICZNY → sala
„Plenarna” (16.00 – 19.00)

SESJA PROBLEMOWA III:
ŁAD ŚRODOWISKOWY → sala
„Zielona” (16.00 – 19.00)

19.00 – 20.00 *Kolacja*

20.00 – 21.00 *Światło i piosenka – spotkanie z balladą*

21.00 – 23.00 Spotkanie *Polsko-Niemieckiej Sieci Naukowców na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju*

21.00 – 23.00 *Wieczorek taneczny*

21.10. ŚRODA

SESJA PLENARNA III → sala „Plenarna” (9.00 – 14.00)

DOBRE PRAKTYKI W EDUKACJI DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

14.30 – 15.30 *Obiad i wyjazd uczestników Konferencji*

SZCZEGÓŁOWY PROGRAM KONFERENCJI

18.10. Niedziela

16.00 – 19.00 Przyjazd i rejestracja uczestników

19.00 – 22.00 *Kolacja*

20.30 – Posiedzenie *Zarządu ESEŚiZN* → sala „Wiklinowa”

21.00 – Posiedzenie *Rady Fundacji EŚiZN* → sala „Wiklinowa”

19.10. Poniedziałek

7.00 – 8.45 *Śniadanie*

SESJA PLENARNA I → sala „Plenarna” (9.00 – 13.00): *wstępy muzyczne* – Urszula i Andrzej Gniewkowie

9.00 – 9.15 **Otwarcie konferencji – wystąpienia:**

Ministra Środowiska prof. Macieja Nowickiego

Sekretarza Generalnego Polskiego Komitetu ds. UNESCO dr Sławomira Ratajskiego

Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu prof. Bogusława Fiedora

9.15 – 9.30 **Podstawowe wyzwania edukacji dla zrównoważonego**

rozwoju: prof. Tadeusz Borys (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu)

9.30 – 9.50 **Zrównoważony rozwój - szanse i zagrożenia:** dr Andrzej Kassenberg (Instytut na Rzecz Ekorozwoju)

9.50 – 11.20 PANEL „Dekada Edukacji dla zrównoważonego rozwoju”

Gospodarz Panelu: dr Anna Kalinowska (Uniwersytet Warszawski)

Uczestnicy Panelu: Magdalena Cheda (Ministerstwo Środowiska), Ilona Morżoł (Polski Komitet ds. UNESCO), Magdalena Skórka (Ministerstwo Edukacji Narodowej), prof. Tomasz Żylicz (Uniwersytet Warszawski), prof. Hans Diefenbacher i Marta Wachowiak (Instytut Badań Interdyscyplinarnych FEST w Heidelbergu)

11.20 – 11.30 Przerwa na kawę - zdjęcie uczestników Konferencji

11.30 – 13.00 PANEL POLITYCZNY „Edukacja dla zrównoważonej polityki” – władza czy służba publiczna?

Gospodarz Panelu: Poseł Marcin Zawila

Uczestnicy Panelu: prof. Maciej Nowicki (Minister Środowiska), Piotr Borys (Poseł do Parlamentu Europejskiego), Radosław Gawlik (były Sekretarz Stanu w MŚ, Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju), dr Marian Kachniarz (były Starosta powiatu Kamiennogórskiego), prof. Holger Rogall (Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa HWR w Berlinie) i Maria Wiśniewska (była Poseł – obecnie Prezes Zarządu Central European Pharmaceutical Distribution – CEPD N.V. w Amsterdamie)

13.00 – 13.30 Konferencja prasowa, 13.00 – 14.00 Obiad

SESJA PLENARNA II → sala „Plenarna” (14.00 – 17.00)

14.00 – 15.20 PANEL „Podstawy aksjologiczne edukacji dla zrównoważonego rozwoju”

Gospodarz Panelu: prof. Andrzej Papuziński (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy)

Uczestnicy Panelu: prof. Zbigniew Hull (Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego), prof. Jan Kurowicki (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu), dr hab. Artur Pawłowski (Politechnika Lubelska), dr hab. Barbara Piontek (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej), ks. dr Antonii Skowroński (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) i prof. Włodzimierz Tyburski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

15.20 – 15.30 Przerwa na kawę

15.30 – 16.45 PANEL „Zrównoważony rozwój a społeczna odpowiedzialność mass-mediów”

Gospodarz Panelu: dr Piotr Rogala (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu)

Uczestnicy Panelu: Edwin Bendyk (Redaktor „Polityki”), Ryszard Gruszczyński (Red. Naczelny „Ekonatury”), Grzegorz Koczubaj (dziennikarz – „Nowiny Jeleniogórskie”), Paweł Majcher (Prezes Polskiego Radia Wrocław), prof. Stanisław Mocek (Collegium Civitas w Warszawie) i Karolina Nawojka-Chałupińska (dziennikarz - Muzyczne Radio w Jeleniej Górze)

16.45 – 17.00 Bar kanapkowy

17.00 – 20.00 „Sesje rekreacyjne” do wyboru: wyjazd do kabaretu „Teatr Nasz” w Michałowicach, spacer do Wodospadu Szklarki z przewodnikiem lub rekreacja w Hotelu

20.00 – bez ograniczeń czasowych Uroczysta kolacja

20.10. WTOREK

7.00 – 8.45 Śniadanie

9.00 – 13.00 TRZY SESJE PROBLEMOWE (równoległe)

SESJA PROBLEMOWA I: EDUKACJA W KSZTAŁTOWANIU ŁADU SPOŁECZNEGO → sala „Wiklinowa” (9.00 – 13.00)

Aspekty aksjologiczne, kulturowe, prawne i budowa społeczeństwa obywatelskiego

Przewodniczący sesji: prof. Jan Kurowicki (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu) (9.00 – 11.15)

Referat wprowadzający:

- prof. Andrzej Papuziński (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy): *Zasady ładu społecznego w edukacji dla zrównoważonego rozwoju* (9.00 – 9.15)

Aspekty aksjologiczne i prawne:

- prof. Franciszek Piontek (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku Białej): *Podstawowe zapisy konstytucyjne RP w edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju* (9.15 – 9.30)
- prof. Zbigniew Hull (Olsztyńska Szkoła Wyższa im. Józefa Rusieckiego): *Aksjologiczne uwikłania i dylematy edukacji dla zrównoważonego rozwoju* (9.30 – 9.45)
- dr hab. Barbara Piontek (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku Białej): *Aksjologia i prawo naturalne w procesie edukacji* (9.45 – 10.00)

Dyskusja (10.00 – 10.15)

- ks. dr Antoni Skowroński (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego): *Wybrane wartości antropocentryczne w edukacji dla zrównoważonego rozwoju* (10.15 – 10.30)
- prof. Eugeniusz Kośmicki, dr Dariusz Pieńkowski (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu): *Podstawowy problem edukacji dla zrównoważonego rozwoju: modernizacja technokratyczna czy modernizacja refleksyjna?* (10.30 – 10.45)
- mgr inż. Łukasz Dymek (Politechnika Opolska): *Edukacja dla zrównoważonego rozwoju poprzez Foresight* (10.45-11.00)

Dyskusja (11.00 – 11.15)

Przerwa na kawę 11.15 – 11.30

Przewodniczący sesji: prof. Zbigniew Hull (Olsztyńska Szkoła Wyższa im. Józefa Rusieckiego) (11.30 – 13.00)

Aspekty kulturowe i budowa społeczeństwa obywatelskiego:

- prof. Jan Kurowicki (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Idea solidarności w edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju* (11.30 – 11.45)
- dr hab. Artur Pawłowski (Politechnika Lubelska): *Krajobraz kulturowy a rozwój zrównoważony - aspekty edukacyjne* (11.45 – 12.00)
- prof. Mieczysław Adamowicz (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie): *Edukacja mieszkańców jako społeczny aspekt rozwoju zrównoważonego na przykładzie woj. Lubelskiego* (12.00 – 12.15)
- dr Marian Kachniarz (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Koncepcja grup partnerskich w kreowaniu zrównoważonego rozwoju na poziomie lokalnym* (12.15 – 12.30)

Dyskusja (12.30 – 13.00)

SESJA PROBLEMOWA II: EDUKACJA W KSZTAŁTOWANIU ŁADU EKONOMICZNEGO → sala „Plenarna” (9.00 – 13.00)

Ekonomia zrównoważonego rozwoju – problemy badawcze i zakres dydaktyki - Sesja organizowana przez Katedrę Gospodarowania Środowiskiem i Turystyki WSE w Białymstoku w ramach projektu „Program upowszechniania osiągnięć nauki z zakresu zrównoważonego rozwoju i gospodarki opartej na wiedzy”.

Przewodniczący sesji: prof. Bazylej Poskrobko (Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku) (9.00 – 11.15)

Referaty wprowadzające:

- prof. Holger Rogall (Gesellschaft für Nachhaltigkeit in Berlin): *Ekonomia zrównoważonego rozwoju – wyzwania dla edukacji* (9.00 – 9.15)
- prof. Stanisław Czaja, prof. Bogusław Fiedor (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Ekonomia środowiskowa a ekonomia ekologiczna – dylemat edukacyjny* (9.15 – 9.30)
- prof. Hans Diefenbacher (Instytut Badań Interdyscyplinarnych FEST w Heidelbergu): *Ekonomia zrównoważonego rozwoju na studiach ekonomicznych - uwarunkowania i doświadczenia* (9.30 – 9.45)
- prof. Tadeusz Borys (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Koncepcja zrównoważonego rozwoju w naukach ekonomicznych* (9.45 – 10.00)

Dyskusja (10.00 – 10.15)

Zakres dydaktyki:

- prof. Dariusz Kielczewski, mgr inż. Tomasz Poskrobko (Uniwersytet w Białymstoku): *Dydaktyka ekonomii zrównoważonego rozwoju* (10.15 – 10.30)
- dr Grzegorz Dobrzański (Uniwersytet w Białymstoku): *Problemy edukacji ekonomicznej na rzecz zrównoważonego rozwoju* (10.30 – 10.45)
- dr inż. Marcin Łuszczuk (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie): *Kształtowanie postawy homo sustinens wśród ekonomistów* (10.45 – 11.00)

Dyskusja (11.00 – 11.15)

Przerwa na kawę 11.15 – 11.30

Przewodniczący sesji: prof. Piotr Jeżowski (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie) (11.30 – 13.00)

Aspekty sektorowe:

- prof. Joost Platje (Uniwersytet Opolski): *Wskaźniki kapitału instytucjonalnego a edukacja dla zrównoważonego rozwoju* (11.30 – 11.45)
- mgr Paweł Skowron (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Kreowanie wiedzy ekologicznej w przedsiębiorstwie* (11.45 – 12.00)

Zrównoważony rozwój turystyki:

- dr Daria Jaremen, mgr Janusz Turakiewicz (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Cechy zrównoważonej turystyki* (12.00 – 12.15)

- prof. Andrzej Rapacz, dr Piotr Gryszel, dr Daria Jaremen (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Koncepcja rozwoju zrównoważonego w świadomości i praktycznych działaniach mieszkańców gmin turystycznych* (12.15 – 12.30)
- prof. Andrzej Rapacz, dr Piotr Gryszel, dr Daria Jaremen (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Rola gestorów obiektów hotelarskich w edukacji gości dla zrównoważonego rozwoju* (12.30 – 12.45)

Dyskusja (12.45 – 13.00)

Postery:

- mgr Piotr Sochaczewski (Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku): *Spoleczne aspekty rozwoju systemu edukacji na rzecz zrównoważonej gospodarki opartej na wiedzy*
- dr Tomasz Brzozowski (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Możliwości wykorzystania w edukacji raportów zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw*
- dr Bożena Ryszawska-Grzeszczak (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Edukacja dla zrównoważonej konsumpcji*
- dr Elżbieta Nawrocka (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Rozwój turystyki w świetle Agendy dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej*

SESJA PROBLEMOWA III: EDUKACJA W KSZTAŁTOWANIU ŁADU ŚRODOWISKOWEGO I PRZESTRZENNEGO → sala „Zielona” (9.00 – 13.00)

Edukacja ekologiczna – jej cele, ciągłość i finansowanie, zrównoważony rozwój w edukacji przestrzennej i architektonicznej

Przewodniczący sesji: prof. Andrzej Mizgajski (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) (9.00 – 11.15)

Referaty wprowadzające:

- prof. Włodzimierz Tyburski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu): *Płaszczyzny edukacji w kształtowaniu ładu środowiskowego* (9.00 – 9.15)
- dr inż. Aureliusz Mikłaszewski (Polski Klub Ekologiczny): *Główne problemy edukacji ekologicznej* (9.15 – 9.30)
- mgr Łukasz Trześniewski, mgr Paweł Szpecht (Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej PEC w Jeleniej Górze): *„Spalarnie” jako problem edukacyjny* (9.30 – 9.45)

Podstawy prawne i finansowanie edukacji ekologicznej:

- mgr Jacek Pakuła (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu): *Prawne podstawy edukacji ekologicznej w Polsce* (9.45 – 10.00)
- dr Bartosz Bartniczak (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Finansowanie edukacji ekologicznej ze środków funduszy celowych w Polsce* (10.00 – 10.15)

Edukacja ekologiczna w systemie kształcenia:

- dr Ewa Gajuś-Lankamer, dr Anna Maria Wójcik (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie): *Analiza ciągłości edukacji dla zrównoważonego rozwoju w aspekcie środowiskowym na różnych poziomach kształcenia ogólnego w Polsce* (10.15 – 10.30)
- prof. Rafał Miłaszewski, prof. Henryk Sasinowski, dr inż. Elżbieta Broniewicz (Politechnika Białostocka): *Kształcenie w zakresie ekonomii i zarządzania środowiskiem w Politechnice Białostockiej* (10.30 – 10.45)
- dr Zbigniew Głuszczak, dr Agnieszka Rzeńca (Uniwersytet Łódzki): *Edukacja ekologiczna w naukach ekonomicznych. Przykład Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego* (10.45 – 11.00)

Dyskusja (11.00 – 11.15)

Przerwa na kawę 11.15 – 11.30

Przewodniczący sesji: prof. Rafał Miłaszewski (Politechnika Białostocka) (11.30 – 13.00)

Edukacja praktyczna:

- prof. Marta Gollinger-Tarajko (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie): *Projektowanie ekologiczne w realizacji celów edukacyjnych zrównoważonego rozwoju* (11.30 – 11.45)
- dr Joanna Godlewska, Anna Duszak (Politechnika Białostocka): *Rola edukacji w kształtowaniu świadomości ekologicznej studentów Politechniki Białostockiej* (11.45 – 12.00)
- dr Anna Kuczuk (Politechnika Opolska): *Edukacja ekologiczna w gospodarstwach rolnych* (12.00 – 12.15)
- mgr Zbigniew Piepiora (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Edukacja jako instrument przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych* (12.15 – 12.30)

- mgr inż. Mariola Drozda (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Cele i zadania edukacji ekologicznej wynikiem wpływu na świadomość ekologiczną społeczeństw* (12.30 – 12.45)

Dyskusja (12.45 – 13.00)

Postery:

- dr Janusz Mroczek (Uniwersytet Rzeszowski): *Programy rolnośrodowiskowe jako instrument edukacji dla zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich na przykładzie Podkarpacia*
- dr Agnieszka Panasiewicz (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Zarządzanie ryzykiem środowiskowym a zrównoważony rozwój*
- dr Anetta Zielińska (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Rola edukacji ekologicznej dla obszarów chronionych*

Obiad 13.00 – 14.00

14.00 – 16.00 Wizyta w **Karkonoskim Centrum Edukacji Ekologicznej** w Szklarskiej Porębie

16.00 – 19.00 TRZY SESJE PROBLEMOWE (równoległe) -

SESJA PROBLEMOWA I: EDUKACJA W KSZTAŁTOWANIU ŁADU SPOŁECZNEGO → sala „Wiklinowa” (16.00 – 19.00)

Aspekty aksjologiczne, kulturowe, prawne i budowa społeczeństwa obywatelskiego

Przewodniczący sesji: prof. Włodzimierz Tyburski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) (16.00 – 18.30)

Budowa społeczeństwa obywatelskiego (ciąg dalszy):

- dr Joanna Czerna-Grygiel (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu): *Kapitał ludzki w edukacji dla zrównoważonego rozwoju* (16.00 – 16.15)
- dr Adam Płachciak (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Wychowawcza rola idei rozwoju zrównoważonego w warunkach gospodarki wolnorynkowej* (16.15 – 16.30)
- dr Elwira Samonek-Miciuk (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowski w Lublinie): *Cele i zadania polskiej szkoły w dekadzie edukacji dla zrównoważonego rozwoju* (16.30 – 16.45)
- dr Marta Kusterka-Jefmańska (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju a uspołecznienie procesu planowania strategicznego na poziomie lokalnym* (16.45 – 17.00)

Dyskusja (17.00 – 17.15)

Przerwa na kawę 17.15-17.30

- dr Jakub Kronenberg, mgr Karolina Maliszewska, Piotr Magnuszewski (Uniwersytet Łódzki, Fundacja Sendzimira, Stowarzyszenie Centrum Rozwiązań Systemowych): *Projekt edukacyjny "Dynamika zrównoważonego rozwoju" - nauka rozwiązywania złożonych konfliktów społeczno-ekologicznych przy użyciu symulacji uczestniczącej* (17.30 – 17.45)
- mgr Barbara Jaros (Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach): *Zagadnienia jakości życia a koncepcja zrównoważonego rozwoju* (17.45 – 18.00)

Dyskusja (18.00 – 18.15)

Podsumowanie sesji problemowej: REKOMENDACJE DLA EDUKACJI KSZTAŁTUJĄCEJ ŁAD SPOŁECZNY – przewodniczący sesji: prof. Jan Kurowicki, prof. Zbigniew Hull i prof. Włodzimierz Tyburski (18.15 -19.00)

SESJA PROBLEMOWA II: EDUKACJA W KSZTAŁTOWANIU ŁADU EKONOMICZNEGO → sala „Plenarna” (16.00 – 19.00)

Ekonomia zrównoważonego rozwoju – problemy badawcze i zakres dydaktyki

Przewodniczący sesji: prof. Dariusz Kielczewski (Uniwersytet w Białymstoku) (16.00 – 18.30)

Edukacja praktyczna i zrównoważona logistyka:

- prof. Krzysztof Malik (Politechnika Opolska): *Edukacja poprzez ewaluację wdrażania zrównoważonego rozwoju* (16.00 – 16.15)
- dr Agnieszka Skowrońska (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Logistyka w edukacji dla zrównoważonego rozwoju* (16.15 – 16.30)

Zrównoważona produkcja i konsumpcja:

- mgr Beata Adamczyk (Ministerstwo Gospodarki): *Edukacja dla zrównoważonej produkcji i konsumpcji* (16.30 – 16.45)
- mgr Marta Wachowiak (Instytut Badań Interdyscyplinarnych FEST w Heidelbergu): *Zrównoważona konsumpcja – wyzwania dla edukacji* (16.45 – 17.00)

Dyskusja (17.00 – 17.15)

Przerwa na kawę 17.15 – 17.30

- dr Piotr Rogala (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Społeczna odpowiedzialność biznesu jako forma edukacji dla zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa* (17.30 – 17.45)
- dr inż. Maciej Cygler (Szkoła Główna Handlowa): *Miejsce polityki ochrony klimatu w programach kierunkach ekonomicznych* (17.45 – 18.00)
- dr inż. Tomasz Nitkiewicz (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie): *Znaczenie ekologicznej oceny cyklu życia w edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju* (18.00 – 18.15)

Dyskusja (18.15 – 18.30)

Podsumowanie sesji problemowej: REKOMENDACJE DLA EDUKACJI KSZTAŁTUJĄCEJ ŁAD EKONOMICZNY – przewodniczący sesji: prof. Bazyli Poskrobko, prof. Dariusz Kielczewski i prof. Holger Rogall (18.30 – 19.00)

SESJA PROBLEMOWA III: EDUKACJA W KSZTAŁTOWANIU ŁADU ŚRODOWISKOWEGO I PRZESTRZENNEGO → sala „Zielona” (16.00 – 19.00)

Edukacja ekologiczna – jej cele, ciągłość i finansowanie, zrównoważony rozwój w edukacji przestrzennej i architektonicznej

Przewodniczący sesji: prof. Janusz Słodczyk (Uniwersytet Opolski) (16.00 – 18.30)

Referat wprowadzający:

- prof. Janusz Słodczyk (Uniwersytet Opolski): *Identyfikacja głównych problemów edukacji przestrzennej* (16.00 – 16.15)

Ład przestrzenny i architektoniczny:

- mgr inż. arch. Dariusz Śmiechowski (Stowarzyszenie Architektów Polskich): *Program powszechnej edukacji architektonicznej* (16.15 – 16.30)
- dr Jacek Potocki (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Potencjał regionu karkonoskiego dla edukacji w kształtowaniu ładu przestrzennego* (16.30 – 16.45)
- dr inż. Zbigniew Jakóbczyk (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Rewitalizacja miast jako element zrównoważonego rozwoju* (16.45 – 17.00)
- mgr inż. arch. Janusz Korzeń (Urząd Marszałkowski Woj. Dolnośląskiego): *Parki kulturowe jako element edukacji dla zrównoważonego rozwoju* (17.00 – 17.15)

Dyskusja (17.15-17.30)

Przerwa na kawę 17.30-17.45

Polskie programy edukacji ekologicznej:

- mgr inż. arch. Jacek Jakubiec (Fundacja Kultury Ekologicznej w Jeleniej Górze): *Rola regionalnych centrów edukacji ekologicznej w krajowych i wojewódzkich programach edukacyjnych* (17.45 -18.00)
- mgr Irena Krukowska-Szopa (Fundacja Ekologiczna Zielona Akcja w Legnicy): *Problemy realizacji dolnośląskiego Programu edukacji ekologicznej* (18.00 – 18.15)

Dyskusja (18.15-18.30)

Podsumowanie sesji problemowej: REKOMENDACJE DLA EDUKACJI KSZTAŁTUJĄCEJ ŁAD ŚRODOWISKOWY I PRZESTRZENNY – przewodniczący sesji: prof. Andrzej Mizgajski, prof. Rafał Miłaszewski i prof. Janusz Słodczyk (18.30 – 19.00)

19.00 – 20.00 Kolacja

20.00 – 21.00 Światło i piosenka – spotkanie z balladą → Restauracja

21.00 – 23.00 Spotkanie Polsko-Niemieckiej Sieci Naukowców na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju → sala „Wiklinowa”

21.00 – 23.00 Wieczorek taneczny → „Piekielko”

21.10. ŚRODA

SESJA PLENARNA III → sala „Plenarna” (9.00 – 14.00)

DOBRE PRAKTYKI W EDUKACJI DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Przewodniczący sesji: prof. Kazimierz Górka (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) (9.00 – 11.15)

Referat wprowadzający

- dr inż. Tomasz Bergier, dr Jakub Kronenberg (Fundacja Sendzimira): *Szkoła letnia "Wyzwania zrównoważonego rozwoju w Polsce" - jednaście lat doświadczeń* (9.00 – 9.15)

Doświadczenia krajowe i międzynarodowe

- dr Maria Urbaniec (Akademia Polonijna w Częstochowie): *Efekty międzynarodowej współpracy w szkolnictwie wyższym w zakresie rozwoju zrównoważonego* (9.15 – 9.30)
- mgr Agnieszka Dembicka (Uniwersytet Opolski): *Ocena skuteczności kształcenia w zakresie zrównoważonego rozwoju na podstawie opinii studentów kierunku ekonomia* (9.30 – 9.45)
- mgr inż. Agnieszka Bańkowska (Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”): *Obszary zainteresowań szkolnych placówek oświatowych w zakresie realizacji nieformalnej edukacji ekologicznej* (9.45 – 10.00)
- mgr Czesław Wodzikowski (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy): *Działalność edukacyjna na rzecz zrównoważonego rozwoju realizowana przez Fundację Ekologiczną Ziemi Chojnickiej i Zaborskiej* (10.00-10.15)

Problemy metodyczne edukacji

- prof. Stanisław Czaja, dr inż. Agnieszka Becla (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Czynniki warunkujące skuteczność edukacji ekologicznej na studiach zawodowych i magisterskich* (10.15 – 10.30)
- prof. Magdalena Graczyk, prof. Ilona Politowicz, dr inż. Krzysztof Witkowski (Uniwersytet Zielonogórski): *Innowacyjność edukacji dla zrównoważonego rozwoju* (10.30 – 10.45)
- dr hab. Małgorzata Grodzińska-Jurczak (Uniwersytet Jagielloński): *Potrzeby i metody edukacyjne na rzecz zrównoważonego rozwoju w Polsce* (10.45 – 11.00)

Dyskusja (11.00 – 11.15)

Przerwa na kawę 11.15 – 11.30

Przewodniczący sesji: prof. Elżbieta Lorek (Akademia Ekonomiczna w Katowicach) (11.30 – 14.15)

Przykłady dobrych praktyk dydaktycznych:

- prof. Małgorzata Burchard-Dziubińska (Uniwersytet Łódzki): *Kształcenie na rzecz zrównoważonego rozwoju w działalności Instytutu Ekonomii Uniwersytetu Łódzkiego* (11.30 – 11.45)
- prof. Kazimierz Górka (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie): *Rozwój trwały i zrównoważony w procesie dydaktycznym Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie* (11.45 – 12.00)
- dr Jadwiga Gierczycka, prof. Elżbieta Lorek (Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania w Katowicach, Akademia Ekonomiczna w Katowicach): *Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju w śląskich szkołach wyższych* (12.00 – 12.15)
- dr Agnieszka Lorek, mgr Sylwia Słupik (Akademia Ekonomiczna w Katowicach): *Stan edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju w Akademii Ekonomicznej w Katowicach w świetle badań ankietowych* (12.15 – 12.30)
- prof. Joanna Kostecka (Uniwersytet Rzeszowski): *Metoda aktywnej edukacji dla zrównoważonego rozwoju w treściach przedmiotu Ekofilozofia na kierunku Rolnictwo* (12.30-12.45)

Dyskusja (12.45 – 13.00)

Przerwa na kawę 13.00 – 13.15

- dr inż. Tomasz Bergier, dr Jakub Kronenberg, mgr Karolina Maliszewska (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie; Uniwersytet Łódzki, Fundacja Sendzimira): *Analiza dobrych przykładów wprowadzania zrównoważonego rozwoju w przedsiębiorstwach połączonego z edukacją studentów* (13.15 – 13.30)
- dr inż. Tomasz Bergier, mgr Jakub Damurski (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie): *Edukacja dla zrównoważonej gospodarki wodnej przez angażowanie studentów w rozwiązywanie rzeczywistych problemów* (13.30 – 13.45)
- mgr inż. Maria Staniszevska (Polski Klub Ekologiczny): *Przykłady Edukacji Ekologicznej dla młodzieży i dorosłych realizowanych przez Polski Klub Ekologiczny* (13.45 -14.00)

Dyskusja i podsumowanie sesji (14.00 – 14.15)

Postery:

- dr Michał Ptak (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Edukacja dla zrównoważonego rozwoju w krajach Unii Europejskiej*
- dr Sabina Zaremba-Warnke (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu): *Realizacja zasad edukacji ekologicznej na zajęciach z przedmiotu Marketing ekologiczny i modele konsumpcji*

14.15 – 14.30 Podsumowanie konferencji – główne rekomendacje sprzyjające realizacji celów Dekady Edukacji dla zrównoważonego rozwoju

14.30 – 15.30 Obiad i wyjazd uczestników Konferencji

Sponsorzy i Partnerzy Konferencji

- Czasopismo „**Problemy Ekorozwoju**” / Problems of Sustainable Development
- Fundacja „**Karkonosze - Muzyka serc**” w Jeleniej Górze
- Grupa Robocza do spraw **Dekady Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju** przy Polskim Komitecie ds. UNESCO
- **Hotel LAS** w Piechowicach
- **Instytut na rzecz ekorozwoju**
- **Karkonoski Park Narodowy**
- **Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej** w Jeleniej Górze
- Miesięcznik popularno-naukowy „**AURA Ochrona Środowiska**”
- Ogólnopolski dwumiesięcznik naukowy „**Problemy Ekologii**”
- Ogólnopolski miesięcznik ekologiczny „**Ekonatura**”
- Portal internetowy **Instytut na rzecz ekorozwoju – Zmiany klimatu: www.ChronmyKlimat.pl**
- **Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej – PEC** w Jeleniej Górze
- **Sendzimir Foundation** – Fundacja Sendzimira

Historia konferencji z cyklu *Edukacja dla zrównoważonego rozwoju*

- 1998 pierwsza konferencja „Edukacja dla ekorozwoju” – Zakopane
- 1999-2001 mniejsze wydarzenia konferencyjne
- 2002 piąta konferencja „Edukacja dla zrównoważonego rozwoju” – Szklarska Poręba
- 2005 szósta konferencja „Edukacja dla zrównoważonego rozwoju” – Szklarska Poręba
-

Sekretariat Konferencji:

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wydział Gospodarki Regionalnej i Turystyki
Katedra Zarządzania Jakością i Środowiskiem
ul. Nowowiejska 3, 58-500 Jelenia Góra
tel.: 075 75 38 257, fax: 075 75 38 357

Strona internetowa Konferencji:
<http://wgrit.ae.jgora.pl/zj/index.html>
Skrzynka pocztowa Konferencji:
edukacja2009@gmail.com
